

Torstein Dahle

Litt om prinsippene i kommuneregnskapet

FOLKEVALGTOPPLÆRING 2019 – 2023

Fredag 1. november 2019

Utfordring for alle kommuner

- Ny kommunelov trer i kraft 01.01.2020
 - => Budsjett 2020: Ny lov
 - => Regnskap 2019: Gammel lov
- Denne presentasjonen refererer til ny lov
- Regnskap 2018 brukes som illustrasjon (små forskjeller i ny oppstillingsplan)

§ 14-2 Bystyret skal selv vedta:

- Økonomiplan og årsbudsjett
- Årsregnskap og årsberetning
- Finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi
- Økonomireglement (regler for økonomiforvaltningen)
- Finansreglement (regler for finans- og gjeldforvaltningen)

Side 433 Bykassens årsregnskap 2018

Foto: Kristin Hauge Klemsdal

Bergen kommune Årsmelding 2018

BERGEN
KOMMUNE

I tillegg til bykassen årsregnskap 2018:

- **Lånefondets regnskap**
- **BERGEN KOMMUNE SOM KONSERN**

Bykassen

Lånefondet

Bergen og Omland Havnevesen

Bergen Vann KF

DIHVA IKS (61,6%) (Driftsassistansen i Hord. V & A)

Grieghallen IKS (50%)

Side 434

Regnskapsskjema 3

Oversikt drift

	Note	Regnskap 2018	Justert budsjett 2018	Vedtatt budsjett 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter					
Brukerbetalinger		-874 738	-898 298	-916 343	-861 762
Andre salgs- og leieinntekter		-2 416 617	-2 389 495	-2 399 522	-2 352 470
Overføringer med krav til motytelse		-2 284 766	-1 723 089	-1 951 433	-2 316 274
Rammetilskudd	4	-5 640 622	-5 544 769	-5 493 952	-5 421 633
Andre statlige overføringer		-656 598	-644 762	-603 000	-708 792
Andre overføringer		-39 973	-29 442	-4 768	-33 650
Inntekts- og formuesskatt	4	-9 126 927	-9 147 573	-9 117 943	-8 795 812
Eiendomsskatt		-864 458	-864 156	-861 131	-842 157
Sum driftsinntekter		-21 904 697	-21 241 585	-21 348 092	-21 332 550
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter		9 117 765	8 948 080	9 391 862	8 982 447
Sosiale utgifter	9	2 480 528	2 490 323	2 467 512	2 448 394
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon		3 349 961	3 185 869	2 997 140	3 211 888
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon		3 900 822	3 891 777	3 598 997	3 630 438
Overføringer		2 007 674	1 871 763	2 051 569	1 709 745
Avskrivninger	13	848 996	848 997	815 184	804 033
Fordelte utgifter		-432 970	-402 792	-402 629	-427 613
Sum driftsutgifter		21 272 777	20 834 018	20 919 633	20 359 332
Brutto driftsresultat		-631 921	-407 567	-428 458	-973 218
Finansinntekter					
Renteinntekter og utbytte	30	-486 026	-452 870	-393 814	-363 468
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		-32	0	0	-291
Mottatte avdrag på utlån	18	-3 118	-2 690	-2 690	-3 040
Sum finansinntekter		-489 176	-455 560	-396 504	-366 799
Finansutgifter					
Renteutgifter og låneomkostninger		373 236	372 619	388 182	377 853
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		33	0	0	33
Avdrag på lån	14, 18	657 682	659 872	675 512	625 307
Utlån	18	7 695	5 600	5 600	5 921

Avdrag på lån ??!!!->

Virksomhetens formål avgjør hvordan regnskapet skal innrettes

- **BEDRIFTEN** skal få eierens kapital til å vokse
=> Regnskapet skal vise vinning/tap
- **KOMMUNEN** skal bruke gitte økonomiske rammer best mulig til å løse fellesoppgaver og yte samfunnsmessig viktige tjenester
=> Regnskapet skal vise om budsjettet er overholdt og om det har vært dekning for gjennomførte tiltak

Kravene til «bunnlinjen» er annerledes

- **Kommunene har ikke som formål å tjene penger.**
Å sammenstille **INNTEKT** vedr. en ytelse
med **KOSTNAD** vedr. ytelsen
for å måle fortjeneste eller tap,
er som oftest ikke interessant/ikke mulig
- **En stor andel av transaksjonene er ensidige, dvs. uten motytelse (vederlag)**
- **Kommunene opptjener stort sett ikke inntekter etter hver som de leverer**

BEDRIFTSREGNSKAP etter regnskapsloven er **resultatorientert**.

Definisjon av årsresultat: Har virksomheten ført til at eierens kapital er økt? Eller går virksomheten med **underskudd**?

=> **Regnskapet er viktigst**. Budsjett mindre viktig

KOMMUNEREGNSKAP etter kommuneloven er **finansielt orientert**.

Har kommunen hatt finansiell dekning for sine utgifter. Eller har den hatt et **merforbruk**?

=> **Budsjettet står sentralt** i den folkevalgte styringen av kommunen. Regnskapet skal sjekke om budsjettet er holdt.

Noen viktige prinsipper

Generasjonsprinsippet:

Ivareta nåtidens behov uten å stå i veien for at fremtidige generasjoner klarer å ivareta sine. Begrepet dreier seg om det å handle i et generasjonsperspektiv, det vil si å ta hensyn til senere generasjoners behovsdekning og handlefrihet.

Generasjonsprinsippet skal sikre rettferdig fordeling mellom generasjoner.

Noen viktige prinsipper (forts.)

Det finansielle ansvarsprinsippet:

Kommunenes låneadgang må bygge på at lån knyttes til utgifter hvor nytten er varig over tid.

Prinsipp om «formuesbevaring»:

Det kan bare tas opp lån til investeringer i realformue som kommunen selv rår over og eier. Ikke ta opp lån til anskaffelser med større risiko for verditap, slik som aksjer

Ikke lånefinansiere driften

§ 14-14. Vilkår for å ta opp lån (*første ledd*)

Kommuner og fylkeskommuner kan bare ta opp lån til formålene som er nevnt i §§ 14-15 til 14-17, og til andre formål som det er hjemmel til i annen lov. Eksisterende lån kan refinansieres.....

§ 14-15. Lån til egne investeringer. Driftskreditt

§ 14-16. Lån til andres investeringer. Lån til innfrielse av kausjoner

§ 14-17. Lån til videre utlån og mottatte avdrag på videre utlån

Prop. 46 L 2017–2018

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) side 214

Departementet slutter seg til utvalgets forslag om i hovedsak å videreføre gjeldende regler om hvilke formål kommunene kan ta opp lån til. Dette legger til rette for at kommunene kan lånefinansiere investeringer i eiendommer og infrastruktur mv. som de eier selv, og sikrer at kommunene kan etablere **driftskreditt for å kunne håndtere midlertidige likviditetsbehov.**

Vi må skille lånefinansiering og drift

§ 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett, *fjerde ledd*

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel.

Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett.

§ 14-6. Årsregnskap og bokføring, *annet ledd*

Årsregnskapene skal bestå av et driftsregnskap og et investeringsregnskap.....

Forskriftens kapittel 2

Skillet mellom drift og investeringer

- Kommunens løpende utgifter skal ha dekning i kommunens løpende inntekter
=> DRIFTSREGNSKAPET
- Kommunens utgifter til investeringer mm. samles i et særskilt regnskap
=> INVESTERINGSREGNSKAPET

IKKE TILLATT Å LÅNEFINANSIERE DRIFT

- Tillatt å overføre midler fra driftsregnskapet til investeringsformål
(Bidrar til egenkapitalfinansiering av investeringer)
- **IKKE** tillatt å overføre midler fra investeringsregnskapet til driftsformål
(Ville medført at driften kunne lånefinansieres)

- **Porten fra investeringsregnskap til driftsregnskap er STENGT**
- **Porten fra driftsregnskap til investeringsregnskap er ÅPEN**

Mer om driftsregnskapet

Driftsinntekter

– Driftsutgifter (bl.a. **avskrivninger**)

= **Brutto driftsresultat**

+ Finansinntekter

– Finansutgifter (bl.a. avdrag på lån)

+ **Motpost avskrivninger**

= **Netto driftsresultat** <= **Anses som viktigste resultattall**

+ Bruk av avsetninger

– Avsetninger

= Evt. merforbruk til inndekning senere år (*evt. mindreforbruk=0*)

Mer om driftsregnskapet

Driftsinntekter

– Driftsutgifter (bl.a. avskrivninger)

= **Brutto driftsresultat**

+ Finansinntekter

– Finansutgifter (bl.a. **avdrag på lån**) *Reduserer netto driftsresultat*

+ Motpost avskrivninger

= **Netto driftsresultat**

+ Bruk av avsetninger

– Avsetninger

= Evt. merforbruk til inndekning senere år (*evt. mindreforbruk=0*)

Mer om driftsregnskapet

Driftsinntekter

– Driftsutgifter (bl.a. bruk av tidligere års avsetninger)

= **Brutto driftsresultat**

+ Finansinntekter

– Finansutgifter (bl.a. avdrag på lån)

+ Motpost avskrivninger

= **Netto driftsresultat** *Bruk av avsetninger reduserer netto driftsres.*

+ **Bruk av avsetninger**

– Avsetninger

= Evt. merforbruk til inndekning senere år (*evt. mindreforbruk=0*)

Mer om driftsregnskapet (år 1)

Driftsinntekter (bl.a. **øremerkede inntekter**)

– Driftsutgifter (bl.a. **bruk av øremerkede inntekter**)

= **Brutto driftsresultat** *Ubrukte øremerkede inntekter øker driftsres.*

+ / Finansinntekter

– Finansutgifter (bl.a. avdrag på lån)

+ Motpost avskrivninger

= **Netto driftsresultat** *Ubrukte øremerkede inntekter øker driftsres.*

+ Bruk av avsetninger

– Avsetninger (*Ubrukte øremerkede inntekter til Bundne fond*)

= Evt. merforbruk til inndekning senere år (*evt. mindreforbruk=0*)

Mer om driftsregnskapet (år 2)

Driftsinntekter

– Driftsutgifter (bl.a. bruk av resten av fjorårets øremerkede inntekter)

= **Brutto driftsresultat** *Bruk av bundne fond reduserer driftsres.*

+ / Finansinntekter

– Finansutgifter (bl.a. avdrag på lån)

+ Motpost avskrivninger

= **Netto driftsresultat** *Bruk av bundne fond reduserer driftsres.*

+ Bruk av avsetninger (*inkl. inntektsføring av Bruk av bundne fond*)

– Avsetninger

= Evt. merforbruk til inndekning senere år (*evt. mindreforbruk=0*)

Hva betyr balansekravet? (§ 14-4 tredje ledd)

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Vedtatt budsj. 2018	Vedtatt budsj. 2019	Budsj.forslag 2020
Netto driftsresultat	1134,9	931,4	570,9	356,7	331,9
+ Bruk av avsetninger	492,3	411,2	127,2	300,7	373,6
– Avsatt til bundne fond	233,9	161,9	26,0	26,1	16,8
= Korrigert netto driftsresultat	1393,4	1180,8	672,1	631,3	688,7
Mindreforbruk (ukorrigert)	155,5	209,6	0	0	0

Kapitalkontoen viser EK-finansiering av anleggsmidler

BALANSEN

Eiendeler	Egenkapital og gjeld
Anleggsmidler	Fonds
	Kapitalkonto
Omløpsmidler	Langsiktig gjeld
	Kortsiktig gjeld

$$\begin{aligned} & \text{Kapitalkonto} \\ & + \text{Langsiktig gjeld} \\ & - \text{Ubrukte lånemidler} \\ & = \text{Anleggsmidler} \end{aligned}$$

Kapitalkontoen i Bergens årsregnskap pr. 31.12.2018

Kapitalkonto	11 858 453 010
+ Langsiktig gjeld	41 707 553 115
– Ubrukte lånemidler	<u>611 644 210</u>
= Anleggsmidler	52 954 361 916

Sammenhengen stemmer, på én krone nær!

Oi-oi-oi!!!??

OMLØPSMIDLER

Kortsiktige fordringer	3, 8	3 143 993 020	2 760 014 081
Premieavvik	9	1 630 496 307	1 581 498 664
Aksjer og andeler		0	0
Sertifikater	10, 11	39 618 939	39 115 862
Derivater		0	0
Kasse, postgiro, bankinnskudd	8,24,25	3 219 602 102	2 483 322 458
Sum omløpsmidler		8 033 710 369	6 863 951 065

Den tikkende bomben: Premieavvikene

- Pensjonspremie (Skulle ha belastet regnskapet)
- Beregnet pensjonskostnad (Faktisk belastning på regnskapet)
- Årets premieavvik (Som oftest er dette en «inntekt»)

Kommuneregnskapet følger «anordningsprinsippet»

Alle kjente utgifter og inntekter i året tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes (jf. § 14-6 tredje ledd bokstav c)

IKKE regnskapslovens prinsipp:

Årets opptjening føres som inntekt

De tilhørende utgiftene kalles «kostnader» og belastes årets regnskap

Slik oppstår årets premieavvik

(når den betalte pensjonspremien er større enn den beregnede pensjonskostnaden)

DRIFTSREGNSKAPET

UTGIFTER

Betalte
pensjonspremier

INNTEKTER

Premieavvik

Nettovirkning er at driftsregnskapet
belastes med pensjons**kostnaden**
= Betalt pensjonspremie – Premieavvik

BALANSEN

EIENDELER

– Penger ut
fra bankkonto

EGENKAP./GJELD

+ Premieavvik

Blant omløpsmidlene dukker det opp
et premieavvik, som er tom luft (en
«fordring på framtiden»)

Gamle premieavvik belaster senere regnskaper

2018-regnskapet ble belastet med

1/15 av avvik fra 2003 + 2004 +.....+ 2010

+1/10 av avvik fra 2011 + 2012 + 2013

+1/7 av avvik fra 2014 + 2015 + 2016+2017

=> Altså driftsutgifter uten utbetaling

Nå kan dere mer om kommuneregnskap
enn de fleste kommunestyrerepresentanter

**Lykke til med utfordringene de
kommende fire år !**